

Kosmopolitisch Istanbul &
sprookjesachtig Cappadocië

Waan je in de sferen van 1001 nacht

Van een bruisende metropool met een eeuwenoude cultuur naar verpletterend fraaie natuur met ondergrondse steden. Zins online coördinator Petra Schouten (1971) reist naar de bakermat van onze beschaving en valt van de ene verbazing in de andere.

TEKST & BEELD: PETRA SCHOUTEN

De iconische rode tram

Regenboogtrap in Balat

Antiek in de Galatawijk

Flaneren langs de Bosporus

De Galatatoren

Misir (mais) stalletjes staan op elke hoek van de straat

De Egyptische Kruidenbazaar

Struinen in kleurrijke wijk Balat

De Süleymaniye Moskee

Koffie of liever Turkse thee in Balat
Baklava bij banketbakker
Osmanlizadaeler

Constantinopel is een mooie stad. Daar lopen de meiden, in hun blote... Het is een regel uit een van mijn favoriete kinderliedjes van vroeger. Dat de hoofdstad van het Byzantijnse Rijk inmiddels Istanbul heette, wist ik toen nog niet. Nu, bijna vijftig jaar later, reis ik voor Zin naar deze bakermat van onze beschaving.

Istanbul is immens. Dat zie ik wanneer het vliegtuig de daling inzet. Luchthaven Sabiha Gökçen ligt midden in een woonwijk en de bebouwing gaat zelfs op een paar honderd meter hoogte nog verder dan mijn oog reikt. In deze kosmopolitische metropool – qua oppervlakte vergelijkbaar met de provincie Gelderland – wonen dan ook zestien miljoen mensen. Istanbul is een moderne wereldstad, doordrenkt met de sferen van 1001 nacht. De enige stad ter wereld die op twee continenten is gebouwd. “De scheidingslijn tussen het Europese en het Aziatische gedeelte is rivier de Bosporus,” zegt gids Ahmet Mercan wanneer we een uur later onderweg zijn naar ons hotel in de hippe wijk Galata. “Weinig wereldsteden hebben zo’n roemrijke geschiedenis als Istanbul,” vervolgt hij: “Een stedentrip van een week is zelfs nog te kort om alles te zien. Helaas

hebben wij maar 36 uur voor we doorvliegen naar Cappadocië. We hebben dus geen tijd te verliezen!”

Metropool vol tegenstellingen

De populaire wijk Galata bevindt zich op een schiereiland tussen rivier de Bosporus en rivierdelta De Gouden Hoorn. Het is al donker wanneer we door een doolhof van gezellige straatjes richting de beroemde Galatatoren wandelen. In de middeleeuwen was dit monument, met een hoogte van 67 meter, het hoogste gebouw in Istanbul en daarmee de uitkijktoren van de brandweer. Voor dertig euro kun je met een lift naar boven om te genieten van het uitzicht. “Maar wie slim is, bezoekt een van de vele rooftopbars in de wijk,” tipt Ahmet. “Dezelfde ervaring voor de prijs van een cocktail!” Het loopt tegen half elf in de avond en het is nog steeds gezellig druk op straat. Veel winkeltjes zijn tot middernacht open en de terrassen zitten vol. Turkse meisjes in sexy mini-jurkjes maken selfies voor de Galatatoren. Iets verderop bestellen vier volledig in het zwart gesluierde vrouwen een ijsje. Dan klinkt uit de minaretten van de ruim drieduizend moskeeën in Istanbul de oproep tot het avondgebed. Terwijl ik luister naar de *azaan*, vang ik vanuit een

openstaand raam flarden op van beukende housemuziek. Istanbul is een stad vol tegenstellingen, dat maakt deze wereldstad zo fascinerend. “Ook op culinair gebied is Istanbul een smeltkroes van culturen,” zegt Ahmet wanneer we de Büyük Hendeک inslaan. “Van heinde en verre komen families, vriendengroepen en geliefden hier naartoe om de beroemde San-Sebastian cheesecake te proeven. Heb je de tijd, sluit dan hier achteraan in de rij.” Ahmet wijst naar de rij wachtenden op het Galataplein tegenover Viyana Kahvesi Galata Café. “Bij dit restaurant serveren ze namelijk de lekkerste cheesecake in heel Istanbul.” Istiklal Caddesi – de Turkse Kalverstraat – is de levensader van het moderne Istanbul en meandert vanaf de Galatawijk naar het Taksimplein. Van authentieke Turkse specialiteiten tot internationale kledingmerken, van nachtclubs tot musea: je vindt het in de drukste straat van Istanbul. Het bekendste symbool van deze veel gefotografeerde straat is het historische rode trammetje uit de Ottomaanse tijd. We stoppen even voor een prachtige art-nouveaugevel. Ahmet wijst omhoog. “Casa Botter werd begin vorige eeuw gebouwd in opdracht van sultan Abdülhamit II. Nu is het een expositieruimte, maar in die tijd was dit het eerste

‘Ook op culinair gebied is Istanbul een smeltkroes van culturen’

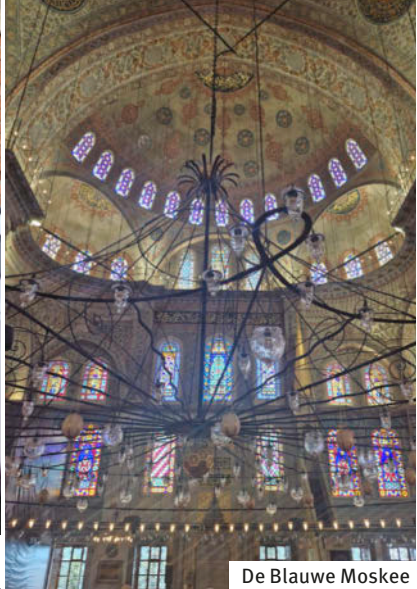
modehuis van Turkije en het domein van zijn Nederlandse hoofdkleermaker en modeontwerper Johannes Botter.”

Roemrijke geschiedenis

Weinig wereldsteden hebben zo’n roemrijke geschiedenis als Istanbul. Sultanahmet, het historische hart van de stad, staat bijna volledig op de Unesco Werelderfgoedlijst. Aan de rand van de ovale Hippodroom van het vroegere Constantinopel vertelt Ahmet vol passie over de belangrijkste Romeinse, Byzantijnse en Ottomaanse bezienswaardigheden rond het plein. Zo werd de Hagia Sophia in de 6de eeuw gebouwd als kathedraal tot de wereldberoemde basiliek na de val van de rijkste stad van Europa in 1453 tot moskee werd omgedoopt. Omdat een bezoek aan de Blauwe Moskee ook op de planning staat, slaan we de Haga Sophia over. In plaats daarvan koopt Ahmet kaartjes voor de digitale tour in het DEM Museum, waar we in een uur al wandelend de bewogen geschiedenis van Haga Sophia en de stad krijgen voorgeschoteld. ►

De vlag is een van de meest duurzame Turkse symbolen ooit

De Blauwe Moskee

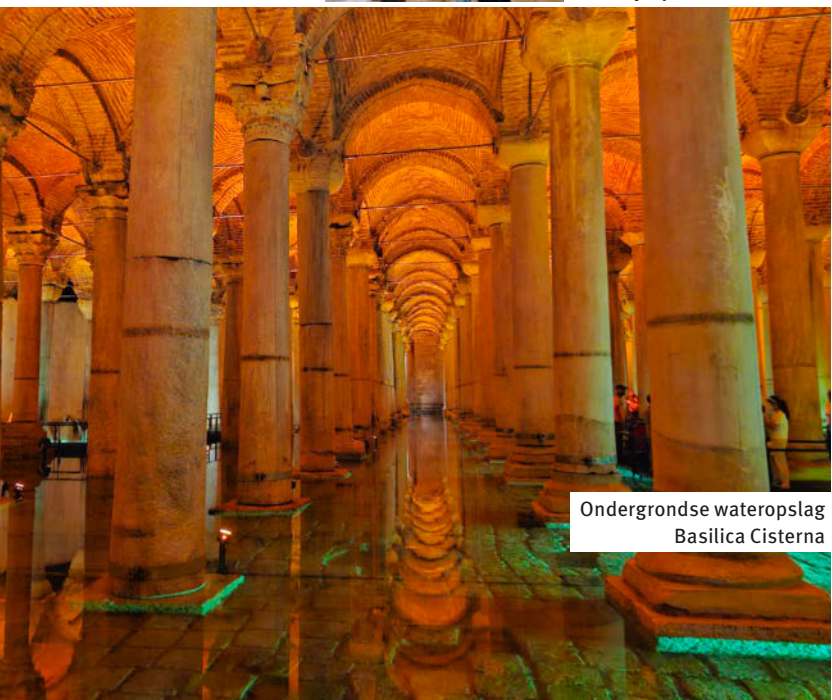
Turkish delight

Gevulde appel in restaurant Matbah

Misir Çarşisi kruidenbazaar

Ondergrondse wateropslag Basilica Cisterna

Minstens zo indrukwekkend is de Sultan Ahmet Camii Moskee die we vervolgens bezoeken. Vanwege de twintigduizend met de hand beschilderde blauwe Izniktegels wordt dit ook wel de Blauwe Moskee genoemd. Ik ben niet gelovig, maar wanneer ik gesluierd door het meest fotogenieke gebouw van Istanbul schuifel, voel ik in elke vezel van mijn lijf die gewijde sfeer.

Op de binnenplaats liggen drie katten in het zonnetje. Het is me al eerder opgevallen. Katten in Istanbul, ze zijn met veel en ze zijn overal. Op de stoep voor ons hotel, soezend op geparkeerde brommers, spinnend op tafels in restaurants, rollebollend door de winkelstraten. Ik zie ze zelfs meerdere keren in etalages hun nagels in aangeklede paspoppen slaan. Niemand die ze wegjaagt. Integendeel. Wanneer ik Ahmet ernaar vraag, zegt hij: “Op het hoogtepunt van de pest verloren in Constantinopel tienduizend mensen per dag het leven. Om de plaag te bestrijden, die werd veroorzaakt door vlooiën op ratten en muizen, werden katten uit Europa geïmporteerd. In de islam worden katten als rein beschouwd, dus ook het Ottomaanse Rijk hield de liefde voor katten in ere.” En dat is nu nog steeds zo. Op elke straathoek zie ik kneuterige kattenhuisjes en bakjes gevuld met water en brokjes. Na een bijzondere Ottomaanse lunch bij Matbah restaurant – we bestellen gevulde meloen, gevulde appel en de zoute Turkse karnemelk *ayran* (volgens Ahmet een echte dorstlesser op warme dagen) bezoeken we Basilica Cisterna. Opnieuw val ik stil. Deze ondergrondse wateropslagplaats uit de 6de eeuw – de grootste in Turkije – werd gevuld met water dat door middel van een aquaduct werd aangevoerd vanaf het negentien kilometer ten noorden gelegen Belgradowoud. Ook al schuifelen we met honderden tegelijk langs de 336 negen meter hoge ondergrondse zuilen; het gekleurde licht, de kunstwerken van Medusa en de klassieke muziek die door de ondergrondse gewelven galmt, missen hun uitwerking niet.

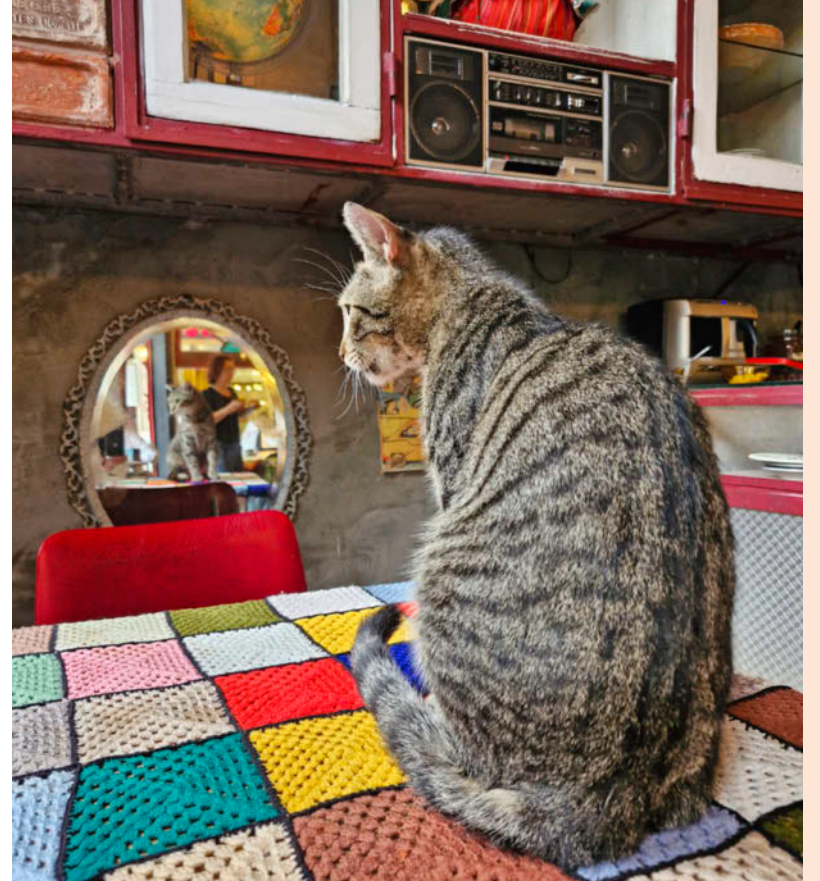
Turkish delight

Onderweg naar de Egyptische kruidenbazaar komen we langs banketbakker Osmanlizadalet, waar ze verrukkelijke Turkish delight verkopen. Met een tasje lekkers voor het thuisfront, vervolgen we onze weg naar de Misir Çarşisi. Bij het woord bazaar denk ik automatisch aan donkere gangetjes waar het geurt en kleurt, en krioelt van de mensen. De lichte L-vormige bazaar uit 1660 blijkt echter behoorlijk goed georganiseerd. In keurige winkeltjes worden specerijen, noten, gekleurde sjaals, etherische oliën en gouden

sieraden met veel woorden aan de man gebracht. Voor een kop koffie en suikerzoete baklava laten we ons afzetten in Balat. Deze van oorsprong Joodse buurt is samen met de aangrenzende wijk Fener zonder twijfel een van de meest kleurrijke wijken in Istanbul. Ik zie gevels, trappen, winkels en restaurants in alle kleuren van de regenboog. En anders dan in het toeristische centrum hangt hier een serene rust. Mannen lezen een krantje op het terras van verrassend hippe koffiebars, vrouwen hangen de was buiten, kinderen spelen op straat. Dieper in de wijk zie ik ook de armoede, maar onveilig voel ik me niet. We dineren we bij Revma Balik, een visrestaurant in de mondaine wijk Besiktas, gelegen aan de Europese oevers van de Bosporus. Een mooie aangelegde boulevard, grote jachten, dure merken en luxe hotels. Om onze laatste avond in Istanbul in stijl af te sluiten, bestelt Ahmet raki, in Turkije ook wel leeuwenmelk genoemd omdat de anijsdrank wit kleurt wanneer je het met water mengt. “En waar duidt het woord leeuw dan op?” vraag ik Ahmet. Onze gids lacht: “Na je eerste glas voel je je een leeuw. Na het tweede glas een kat. En na drie glazen spreek je vloeiend Turks.” Dan heft Ahmet het glas: “*Serefe*. Daarmee bedoelen we ‘aan de eigenaar’. Wat zoveel betekent als: je zit met elkaar, maar je drinkt niet meer dan je aankunt.”

Sprookjeslandschap Cappadocië

Cappadocië is zo’n gebied dat je op z’n minst één keer in je leven moet hebben gezien. Een bezoek aan dit natuurlijke wereldwonder staat dan ook al lang boven aan mijn vakantiebucketlist. Voornamelijk vanwege de magische ballonvaart door een sprookjesachtig landschap. Wanneer het weer het toelaat, stijgen voor zonsopgang honderd luchtballonnen op aan de rand van Love Valley, zo genoemd vanwege de penisvormige rotsformaties. Dus de teleurstelling is groot, als Ahmet – na een vroege vlucht van een uur – in de bus onderweg naar Pigeon Valley meedeelt dat onze geplande ballonvlucht voor de volgende ochtend helaas niet zal doorgaan. Je maakt een grapje, denk ik nog. Maar nee. Te veel wind.

Katten in Istanbul, ze zijn met veel en ze zijn overal

Na enkele fatale ongelukken in het verleden nemen de Turkse autoriteiten geen enkel risico meer en bepaalt een speciaal wind-instituut van de universiteit van Cappadocië elke dag opnieuw of de ballonnen mogen opstijgen. Tijdens de zomermaanden wordt er hooguit een paar keer per maand gecancelled, nu is het al de vierde dag op rij. “Misschien hebben we geluk en kunnen we overmorgen – de dag van vertrek – om vier uur opstaan om de ballonnen over te zien vliegen. Maar ik weet pas morgen of dat gaat lukken.” Echt hoopvol klinkt Ahmet niet. Na een kwartier stevig balen, zet ik me over mijn teleurstelling heen. Ook vanaf de grond gezien is dit een waanzinnig mooi landschap.

Cappadocië heeft een oppervlakte van zo’n achthonderd vierkante kilometer en ligt in de bovenloop van rivieren de Eufraat en de Tigris, en aan de voet van drie rustende vulkanen. Het gebied ontstond na enorme uitbarstingen van de Erciyes Dagı (3916 meter), de Hasan Dagı (3268 meter) en de Melendiz Dagı (2963 meter), die gezamenlijk vele tonnen as de lucht in spoten. ►

ETEN & DRINKEN IN ISTANBUL

■ Revma Balik in Besiktas

Visrestaurant aan de Bosporus.

RevmaBalik.com

■ Hamdi Restaurant in

Galata Proef traditionele kebab en geniet van het uitzicht. Hamdi.com.tr

■ Matbah Ottoman Palace

Cuisine in Sultannamet Serveert de traditionele Ottomaanse keuken.

Matabhrestaurant.com

Duivenpoep werd gebruikt voor bemesting van wijngaarden

Mezes bij Ziggy's cafe in Urgup

Latif Acar ontdekte een ondergrondse stad

In Pigeonvalley kun je geweldig hiken

Gözleme verkoopster in grot Uçhisar

Kleurrijke fresco's in grotkerk

Kameel in afwachting van een safari

Dwalen door de Monikkenvallei

Turksfruit voor het Uçhisar kasteel

Cappadocië is een natuurlijk wereldwonder, een gebied dat je op z'n minst één keer in je leven moet hebben gezien

SLAPEN

■ Utopia Cave Hotel****

is uitgehouwen in de heuvels bij Ürgüp, de meest kosmopolitische stad in Cappadocië. Het hotel beschikt over een grotzwembad en een spa-centrum. Utopiacave.com

Op sommige plaatsen bedekten de asregens de bodem met een tweehonderd meter dikke aslaag. Eeuwenlange erosie van wind en water maakten van Cappadocië een sprookjesachtig landschap vol feeënschoorstenen, turfkegels en paddenstoelen. Onze eerste stop ligt op de weg tussen de dorpen Uçhisar en Göreme. In Pigeon Valley kun je volgens Ahmet mooie, korte hikes maken maar vanwege tijdgebrek bewonderen wij de duivenvallei van bovenaf. Ahmet wijst op de honderden duiventillen, die duizenden jaren geleden uit de schoorsteenrotsen zijn gehakt. “Duivenpoep is erg vruchtbaar en werd gebruikt voor de bemesting van de wijngaarden in de valleien, die nog steeds een groene oase vormen in het woestijnachtige landschap. Eeuwen voordat de wijnbouw in Frankrijk ook maar werd ontdekt, maakten ze in Anatolië, de provincie waarin Cappadocië ligt, al wijn van de emirdruif. Een traditie die van generatie op generatie wordt doorgegeven. We zwaaien de koerende duiven gedag en rijden door naar het Uçhisar-‘kasteel’, waar gedurende

de Byzantijnse tijd meer dan duizend mensen in grotten woonden. Ahmet heeft niets te veel gezegd: na honderd treden sta ik boven en het uitzicht is adembenemend. We lunchen bij Ziggy's restaurant en bar, een verborgen juweeltje in het charmante stadje Ürgüp. Ziggy blijkt de overleden hond van uitbater Ali. Zijn vrouw Didem staat achter het fornuis en kookt de sterren van de hemel. We krijgen alle mezes van de kaart voorgeschoteld en werkelijk elk gerecht smaakt goddelijk. Moe maar voldaan van de late lunch checken we tegen half vijf in bij het super-de-luxe Utopia Cave Hotel aan de andere kant van het stadje. We hebben welgeteld tweeënhalf uur om bij te komen en ons op te frissen voor we bij Revithia Restaurant aanschuiven voor een 8-gangen-diner met bijpassend wijnarrangement.

Ondergrondse steden

De volgende ochtend worden we om half negen afgezet bij het Openluchtmuseum van Göreme, een kloostercomplex ten noordoosten van Uchisar. De honingraatgrotwoningen

van het openluchtmuseum zijn ‘geëts’ in het landschap. Ahmet vertelt dat hier van de 10de tot de 12de eeuw veel christenen woonden, die tientallen kerken in de zachte turfsteen hebben uitgehakt. De ene grot is nog mooier versierd dan de ander. De kleurrijke fresco's in de uitgehakte gewelven in de mooiste grotkerk dateren uit de 11de eeuw en beelden Bijbelse taferelen uit, van het laatste avondmaal tot de geboorte van Jezus en de kruisiging. Ruim voor onze jaartelling werden in Cappadocië complete ondergrondse steden uitgehakt in het vulkanische tufsteen. Inmiddels zijn er 36 ontdekt. De steden zijn waarschijnlijk aangelegd als verdediging tegen Arabische invallen. In tijden van gevaar werden de smalle tunnels afgesloten met een molensteen. Na een wandeling door openluchtmuseum Zelve neemt Ahmet ons mee naar het dorp Özkonak, voor een bezoek aan een relatief kleine ondergrondse stad met ‘maar’ acht verdiepingen. We worden opgewacht door Latif Acar, de eenarmige oproeper van het gebed in de plaatselijke moskee, die de stad in 1972 ontdekte toen hij in zijn tuin werkte. Trots als een pauw staat de inmiddels bejaarde man voor de ingang van ‘zijn’ dorp. Met onder zijn arm het boek met zijn verhaal. We zien maar een klein deel

van de ondergrondse stad, Ahmet leidt ons via een kruip-door-sluip-doorgangenstelsel langs stallen, woon- en slaapkamers, keukens, kerken en zelfs een wijnmakerij. Het luchtventilatiesysteem is zo ingenieus gemaakt dat er zelfs op de onderste verdiepingen voldoende zuurstof is. Respect, dat voel ik wanneer we door het donkere, vochtige ondergrondse labyrint dwalen. Ongelooflijk. In tijden van gevaar leefden duizenden mensen weken tot maanden onder de grond. Ik ben blij als we na een kwartier weer buiten staan. Als ‘goedmakertje’ voor het missen van de ballonvaart heeft Ahmet een verrassing. Om zeven uur worden we opgepikt voor een off-road jeepsafari. De hobbelige rit door onverharde kloofpaden geeft een enorme adrenalinekick en als kers op de taart worden we ook nog getrakteerd op een roze zonsondergang in de rode vallei. Wanneer we een uur later onze laatste avond afsluiten bij Restaurant Millocal, zegt Ahmet voorzichtig dat de luchtballonnen tot zijn grote spijt ook morgen niet zullen opstijgen. Deze keer voel ik geen teleurstelling. “Natuurlijk blijft het jammer, maar ook zonder deze *once in a lifetime experience* is dit een onvergetelijke reis,” zeg ik tegen Ahmet. “Daar drink ik op,” glimlacht onze gids, “*Serefe!*” ■

ETEN & DRINKEN IN CAPPADOCIË

■ Ziggy Restaurant, Café & Shop in Ürgüp

Heeft het karakter van het oude Cappadocië maar de eigentijdse sfeer geeft het restaurant een moderne uitstraling. Ziggycave.com

■ Revithia in Ürgüp

Fine dining bij het eerste en enige tasting menu restaurant in Cappadocië. Kayakapi.com

■ Millocal in Uçhisar

Fantastisch fusion-restaurant met het mooiste uitzicht van Cappadocië. Millocalrestaurant.com

■ Gülör Wine Cave in Ürgüp

Wijnproeven in een smaakvol ingerichte grot. Instagram.com/cappadociaboutiquewine